

STRØMER ELLER SMÅBORGER?

Aspekter ved den moderne politiroman.

Bo Tao Michaëlis

I

Den moderne politiroman, sådan som vi i dag nok bedst kender fra svenskerne Maj Sjöwall & Per Wahlöö, er et typisk efterkrigstidsprodukt. Selvfølgelig blev der skrevet krimier før Anden Verdenskrig, hvor politiet spillede en væsentlig rolle i tekstens plot og opklaring. Man behøver bare at nævne Simenons Maigret-serie, der går helt tilbage til 1930'erne. Men der er en signifikant forskel, en forskel der kommer klart til udtryk i den engelske betegnelse for politiromanen i moderne tid: THE POLICE-PROCEDURAL. Den "procedurale" politiroman, her efter blot benævnt politiroman, adskiller sig fra de andre, som fx Maigret-typen, ved at lade romanens plot og handling være overvejende bestemt af politiets opklaringsarbejde med hele det moderne "isenkram" af laboratorie-undersøgelser, retsmedicinske analyser, ballistik og psykoanalyse koblet med endeløse afhøringer, kilometerlange rapporter og optegnelser og efterlysninger gennem massemedier, vidneafhøringer og endelig arrestation og retsprocedure. I modsætning til den klassiske detektivroman, hvor den ensomme detektiv opklarer den kriminelle gåde, er politiromanen beretningen om et teamwork, hvor puslespillets brikker kan blive lagt af så vel øverste kriminalkommissær som yngste patruljebetjent.

Politromanens styrke og svaghed viste sig hurtigt. Politromanen var et solidt realistisk skridt fremad indenfor genren. Detaljemættet og gedigent gjorde den rede for en del af samfundets hverdag, som alt for ofte var blevet firkantet melodramatiseret. Genrens forsøg på at demokratisere opklaringsarbejdet havde en umiddelbar fascination for læseren: det kollegiale og kammeratlige teamwork indenfor et korps havde lighedstræk med den moderne samfundsborgers arbejdsmæssige dagligdag. Svagheden var imidlertid at denne lighed også kunne skade genrens og læsernes krav om spænding, ja direkte overskygge krimiens klassiske fascination: forbrydelse og opklaring.

I midten af 1950'erne var det særlig tre forfattere som lancerede den moderne politiroman: englænderen J.J. Marric og amerikanerne Hillary Waugh og Ed McBain.

Marric skrev en række romaner om kommissær Gideon, hvor skildringen af den politimæssige rutine ikke kunne skjule en noget hadstemt og højreorienteret heltedyrkelse af Gideon. Waugh var mere original og banebrydende. I en række romaner skildrede han politiarbejdet som et trælsomt sisyfosarbejde med at skaffe de fældende beviser. Waugh's klassiske roman LAST SEEN WEARING fra 1952 er en minutøs beskrivelse af jagten på en bestialsk sexualmorder, hvor selve romanens struktur og plot er politiarbejdet. Bogen slutter med at politiet banker på morderens dør med de fældende beviser i hånden.

At netop politiromanen som undergenre blomstrede op fra slutningen af 40erne og begyndelsen af 50erne på bekostning af den gammeldags detektivroman har afstedkommet mange teorier. Man kan pege på mange årsager til dette fænomen. Måske var man træt af den overmenneskelige ener, den geniale detektiv, som alene og udenom politiet opklarede forbrydelser. Begrebet overmenneske havde fået en forstæelig bismag efter Verdenskrigen. Andre årsager kunne være det teamwork og den korpsånd som strømmede gennem politiromanerne. Lige efter krigen var det store årgange i de vestlige lande som med krigen og militærtjenesten på tryk afstand kunne finde en art halvnostalgisk identifikation i genren. Endelig skal man ikke glemme, at politiet – specielt i USA – fik en landsdækkende good-will på baggrund af den kolde krig. FBI og andre politikorps blev af mange amerikanere og vesteuropæere betragtet som frontsoldater i den permanente krig mod den kommunistiske konspiration, man i disse år så over alt. I denne forbindelse skal det også nævnes, at i USA spillede forbundspolitiet en stor rolle i 50ernes intensiverede kampagne mod "organized crime". Næsten direkte over TV kunne man følge myndighedernes krig mod forbrydersyndikater og bagmandskriminalitet, ligesom det netop er i 50erne at man lancerer de første tv-seriefilm om politiarbejde og kriminalitet – som fx serierne DRAGNET og FABIAN FRA SCOTLAND YARD.

Ed McBain er nok den kendteste af disse politiromanforfattere som debuterede i 50erne. McBain's indflydelse på og betydning for genren har været skelsættende og varig. Alene Sjöwall & Wahlöö's romansuite om forbrydelse og straf i Sverige står så åbenlys i gæld til McBain, at man til tider kan tale om plagiat. (At svenskerne også udvidede politiromanen på anden led, vil jeg vende tilbage til.) TV-serien DISTRICT HILL STREET, som blev sendt i foråret 81 i dansk tv er ganske enkelt skåret over McBain's læst. Der er derfor al mulig grund til at gå lidt nærmere ind på McBain's romaner.

I 1956 søsatte McBain sin romanserie om politidistrikt 87 (THE 87TH PRECINCT) med romanen CPHATER. McBain's politidistrikt er henlagt til en opdigtet by i USA - ISOLA - som både kan minde om New York og Chicago. Den mest fremtrædende politimand i teksterne er "detective"

Steve Carella, der igen er omgivet af en række andre politidetektiver, Meyer Meyer, Bert Kling og Andy Parker plus mange andre. Typisk for serien er at ingen af disse personer tilhører politietatens overordnede embedsmænd. De er alle funktionærer på politiassistentniveau og ned efter og McBain gør fra starten af romanserien meget ud af at skildre dem som småborgerlige mellemlagsmennesker. Ingen er særlig velhavende, og gruppens medlemmer repræsenterer endda etniske minoriteter i USA. Carella er af italiensk herkomst, Meyer Meyer er ortodoks jøde og Cotton Hawes rødhåret irlænder. Ofte skiftes de til at være "helten" eller hovedpersonen i den enkelte romans plot. Andre gange arbejder alle sammen med på en sag. Og atter andre gange arbejder den enkelte politimand synkront på forskellige sager.

McBains personkarakteristik er præcis og knap, og han lader sine personer udvikle sig op gennem serien. Imidlertid mister de aldrig deres småborgerpræg, deres socialkarakter af lønmodtager og funktionær med skiftende arbejdstider. Romanernes realisme er traditionel og går på flere ledder. Vejret er for koldt, vådt eller varmt. Hjemmeliv og intimsfære lider under skifteholdsarbejdet, de lange vagter og den beskedne hyre. Korruption, der desværre er blevet en del af det amerikanske politis hverdag, skimtes også hos McBain. Blot er hans hovedpersoner ubestikkelige, måske en idealistisk flothed midt i al den rå realisme. Men uden direkte at tale om kaldsbevidsthed, forsøger McBain at give sine politifolk et skær af ædel og opofrende forpligtelse. Typisk er det også at både Carella, Meyer og Hawes har en fortid som soldater i Verdenskrigen.

Kriminaliteten er rå og rå skildret. Perverse mordere, bandekrig og bankrøveri veksler med prostitution og narkomani. Specielt det sidste har i 70'erne fået en stadig stigende betydning i romanerne, ligesom det har fået det i samfundet, teksterne afspejler. Ofte er forbryderplottet ualmindeligt kompliceret og uigennemskueligt, men McBain formår samtidigt at indflette politiarbejdets kedsommelige rutine og sisyfossarbejde. McBain er den alvidende fortæller og ligesom de store realister i det 19. årh., kan han midt i det actionprægede plot stoppe op for at gå i detaljer med sider af opklaringsarbejdet. Man får at vide, at der er svedporrer på fingerspidserne og at disse udsondrer en vædske, som består af 98,5% vand og mellem 0,5 til 1,5% hårdt materiale. Og alt dette er kendsgerningerne bag de herostratiske fingeraftryk, som skal fælde en forbryder.

Lige så ofte er bøgerne præget af sort galgenhumor og hårdkogt ironi. McBains politifolk overlever gennem deres menneskelighed, gennem deres forsonende humor, som skaber distance til jobbet pludselige og meningsløse vold.

Politisk er romanerne indirekte samfundskritiske, uden at denne kritik har ideologisk afsenderadresse. Byen Isola's vold eskaleres, ligesom

dens indbyggere bliver mere og mere afstumpede. McBains helte indtager en mærkelig midterposition, en slags småborger-enklave, der både overfor byens stenrige overklasse af gammel- og nyrige og overfor den forarmede farvede underklasse kolporterer en række "all American" mellem-lagsværdier: det sikre monogame ægteskab, det gode naboskab og "nærmiljø", bowlingaftener med kammerater, ja hele familielivet omkring fjernsyn og lørdagsmiddag i traditionelt borgerligt regi. Dette kan lyde kvalmt, men McBain formår faktisk at skildre denne biedermeyervirkelighed rimeligt sympatisk og troværdigt usentimentalt. Måske fordi kontrasten til denne hyggelighed netop er så – uhyggelig. Den lov og orden som Carella og co. repræsenterer er menneskelig, politivold optræder næsten kun som selvforsvar og stort set overholder man de juridiske spilleregler på politistation 87. Men til trods for denne vederhæftige og kradse realisme, må man sige at McBains politifolk er idealiseret til en art postuleret harmoni, der nok virker så længe man læser teksten. Men som brutalt brydes af det billede af kriminalitet og politi i USA som virkeligheden giver. Måske netop derfor har McBain valgt at lægge sit politi i en opdigtet by, hvis navn Isola i sig gemmer ordet isolation.

Politiromanen i USA og Europa foldede sig ud efter McBains model op gennem 60erne. Selv i Sovjetunionen blev der under tøbrudet i begyndelsen af 1960erne skrevet en politiroman af Julian Semyonov, iøvrigt en meget konsekvent kollektivroman, som hed PETROVKA 38, hvilket er telefonnummeret på Moskvas kriminalpoliti.

I de fleste af disse romaner blev politiet stort set fremstillet sympatisk og positivt. Diskussion af politimanden som samfundsborger og strømmer blev kun sporadisk berørt i genren. Kritisk fokusering på politiets rolle og gerning var typisk for de andre undergenrer indenfor kriminalitteratur, såsom privatdetektivromanen og den psykologiske thriller a la Ira Levin og Patricia Highsmith.

II

Det blev svenskerne Sjöwall & Wahlöö (herefter S/W) der indtog politiromanen og gjorde den explicit kritisk overfor samfund og politi. Og i det følgende kan det se ud som om, at jeg påstår at et enkelt forfatter-skab "opfinder" og skaber en holdning til politiet. Jeg vil straks tage forbehold overfor et sådant syn. S/Ws holdning til politiet skyldes deres politiske ståsted. Men man må heller ikke se bort fra, at der sker en generel mentalitetsændring til politiet op gennem 60erne, i hvert fald i Vesten. Den bølge af demonstrationer, som skyller ind over USA og Vesteuropa i tilknytning til Vietnamkrigen og den højkonjunktur blandt

urban mellemlags ungdom – ”ungdomsoprøret” – fører til konfrontationer med ordensmagten og en generation, der ikke har ”arvet” forældrenes velvillige indstilling overfor politiet.

Endvidere skal man vide, at S/Ws forfatterskab er nært relateret med specifikke ændringer af det svenske samfund fra midten af 60erne til midten af 70erne. S/Ws forfatterskab forholder sig konkret til en politimæssig begivenhed i Sverige: I 1964 vedtager Rigsdagen en statsovertagelse og omlægning af hele det svenske politi gældende fra år 1965. Denne centralisering af politistyrken i Sverige som et hovedtema i forfatter-skabet behandles omhyggeligt i Ejgil Søholms bog om forfatterparret. (ROMAN OM EN FORBRYDELSE. SJÖWALL/WAHLÖÖ'S VÆRK OG VIRKELIGHED Kbh 1975). Om denne omlægning nu og så er et hovedtema i forfatter-skabet kan diskuteres, og er blevet det i de efterhånden mange afhandlinger og analyser, dette forfatterskab har afstedkommet. Her skal kun inddrages deres udvidelse af selve politiro-mangenren og deres fremstilling af politiet.

Romanseriens hovedpersoner gennem ti bøger – den dygtige men lidt kedelige Martin Beck, den intellektuelle pacifist Lennart Kolberg, Gunvald Larsson den hårdkogte og hårdtslående ex-sømand og Einar Rönn den omstændelige klæbehjerne fra Nordlandet tilhører alle politiets drabsafdeling, Rigmordkommissionen. Denne afdeling og gruppe adskiller sig i bøgerne fra de øvrige politiafdelinger. Først og fremmest fra ordenspolitiet, hvor de brutale og stupide politifolk huserer, bl.a. seriens dummeperterpar – Kvastmo og Kristiansen. Og dernæst fra de overordnede, Rigspolitiledelsen, hvor Rigspolitichefen og hans næstkommanderende Malm regerer – som regel hen over hovederne på Martin Beck og co. Endelig er der SÄPO, det svenske sikkerhedspoliti, som er skildret som åndløst latterligt, men samtidigt fascistoidt farligt. Op gennem de ti romaner beskriver S/W den stigende militarisering og dehumanisering af det svenske politi. I følge S/W nærmer vi os politistaten. Årsagerne til denne udvikling er en del af socialisterne S/Ws tolkning af senkapitalismens iboende udviklingstendenser. Udviklingstendenser som de nok mere postulerer i deres mange forfatterkommentarer end analytisk redegør for i teksterne. I en af deres bedste og mest vellykkede romaner lykkes det dog for dem at udvide genren, ja være direkte grænseoverskridende i deres litterære analyse af politimandens socialkarakter og selvforståelse. Det er romanen DEN AFSKYELIGE MAND fra 1971, den syvende i rækken.

Via sit plot skildrer DEN AFSKYELIGE MAND to tilsyneladende forskellige politimænds udvikling og skæbne. Den ene, politikommis-sør Stig Nyman, bliver fundet bestialsk myrdet i begyndelsen af bogen. Den anden, politibetjent Åke Eriksson, er Nymans morder. Eriksson lejrer sig på taget af en skyskraber i Stockholm med et helt våbenarse-

nal, fast besluttet på at plaffe alle de politimænd han kan få indenfor skudvidde. Hævnmotivet er at Nyman har været skyld i Erikssons kones død.

Romanens plot skildrer Nyman som den småborgerlige familiefar, der aldrig slår sine børn og af et godt hjerte elsker sine hunde. Men Nyman er en skizofren person, hvis sentimentale rolle som bonus pater familias modsvares af hans tjenstvillige sadisme som politimand, hvor de mange klager over hans grovheder og brutalitet ikke har skadet hans succesrige opstigning i politihierarkiet. Nyman minder påfaldende om de case stories, der går om Hitlers masse mordere – fx. om Himmler som aldrig glemte sin hustrus fødselsdag og græd bitre tårer over sin hunds død, samtidig med at han var i fuld gang med den endelige ”løsning” på jødeproblemet i Europa. Nyman er et snærende modbillede på de pæne mellem-lagsbetjente, man ellers kender fra politiromangenren. Romanens kritik er hvad der skaber en god strømmer, er genialsk i sin dialektik og kommer frem i S/Ws parallelskildring af morderen Åke Eriksson. Erikssons baggrund og socialisering er alligevel ikke så divergerende fra Nymans. Begge har en rod og baggrund i svensk militær. Og i sidste ende er Nyman og Eriksson to sider af samme personlighed. Erikssons hævn-tørst kan beskrives som ”omnipotent narcissistisk” i ukontrollable destruktion – for passende at inddrage den amerikanske psykolog Heinz Kohut og hans teorier om narcissistisk opdragelse – (se bl.a. hans THE ANALYSIS OF THE SELF. A SYSTEMATIC APPROACH TO THE PSYCHOANALYTIC TREATMENT OF NARCISSISTIC PERSONALITY DISORDERS, New York 1971). Denne uoverskuelige og altødelæggende hævnakt er i virkeligheden et andet aspekt ved den småborgerlige fascistoide socialisation, sådan som vi finder den hos Nyman. Tilfredsstillelsen ved en slags Ragnarok-hævn, der rydder alt og alle af vejen, som truer det forurettede JEG, sås jo tydeligt også i Hitlers egen reaktion ved Det Tredie Riges sammenbrud. (Her kan iøvrigt henvises til Wilhelm Reich’s klassiske studie på dette område, FASCISMENS MASSEPSYKOLOGI).

Men S/Ws grundige explicitering af politimandens psyke og social-karakter holder ikke op her. For at bruge et begreb fra billardspillet, spiller S/W på banderne, ved at lade Nyman & Erikssons udvikling rulle videre og berøre og inddrage Martin Beck og hans folk. Beck, som jo på mange måder er romansuitens ”udviklingshelt”, spejler sin egen skyld som politimand i et brutalt system ved nærmest at sone denne skyld i sin absurde adfærd: Beck skydes næsten død i sit personlige forsøg på at kontakte Eriksson på taget. Den barske Larsson ser sin egen hårdkogte manderolle afspejlet i mesterskytten Eriksson – bemærk iøvrigt navneligheden – og kan i et afgørende øjeblik ikke skyde på sin ”dobbelt-gænger”.

Når jeg gør så meget ud af denne roman på bekostning af det øvrige forfatterskab, skyldes det ikke blot plads- og tidsnød, essayets naturlige grænser. S/W viser aldrig bedre end her, hvad en politiroman kan bruges til, når det gælder en belysning af politiet. Medens de andre romaner, og her særligt de sidste i serien, ofte lader deres politikritik fremstå symptomalt og diffust, uden dybere perspektivering af politifremfærd fremtræder denne som en fin socio-psykologisk studie af politi(manden). Når jeg før tillod mig den flothed at parallelisere Nyman & Eriksson med grotesker som Hitler og Himmler, blev det gjort i anskueliggørelsens navn og selvfølgelig med et indbygget "uden sammenligning". Men DEN AFSKYELIGE MAND blotlægger på en god og underholdende måde den latente fascisme, der ligger i en bestemt mandeopdragelse og -uddannelse. Og som forstærkes af den skarpe adskillelse af arbejdsliv og privatliv, som hos McBain og andre krimiforfattere var et nødvendigt onde for at overleve som menneske, når politiuniformen tages af, men som hos S/W er selve ONDET. Den skizofrene opdeling af livet i afgrænsede sfærer er ikke noget specielt for politiarbejdet. Men netop politijobets karakter og rytme akcentuerer mere end nogle andre erhverv dette træk ved moderne samfundsliv. Nyman er ikke den eneste i teksten som lever et dobbeltliv. Det er i virkeligheden langt mere tilfældet med Martin Beck, der også i romanseriens forløb forsøger at leve i andre tilværelses- og samlivsformer. I den efterfølgende roman DET LUKKEDE RUM møder han Rea, hvis kollektive livsform bliver sat op som et alternativ til Becks tidligere liv i det borgerlige ægteskab.

I slutningen af romanserien eskaleres S/Ws kritik af det svenske politi simultant med forfatterparrets øvrige indignation over nær sagt alt i Sverige — fra plejehjem til geografisk placering af lufthavne. Både genre-mæssigt og ideologisk svækkes romanerne af denne mangel på analytisk og dialektisk indsigt i slutningen af forfatterskabet. Kritikken bliver nærmest paradoksal mod enden, for hvordan kan Beck blive højtstående embedsmand indenfor dette korps af idioter og ignoranter? Og skal man gøre status over S/Ws samlede skildring af politiets placering i samfundet, kan man ikke komme bort fra, at de med visse undtagelser ligger på linie med Ed McBain. Den gode politimand er stadigvæk en undtagelse, men med tydelige rødder i mellemlagene. Det er rigtigt og vigtigt at Beck inddrages i et kollektiv via sin nye veninde Rea, men denne alternative livsform fremtoner som et utopisk postulat. Eventuelt at se Becks udvikling som løsning på problemer, er nær sagt lig med at påstå at politivold ville ophøre hvis et vist antal overordnede indenfor staten indlogerede sig med fast bopæl på Christiania!

Direkte kom S/W ikke til at danne skole, selvom der i deres kølvand kom en række venstreorienterede krimier, i hvert fald i de nordiske lande. I Danmark Henning Mortensen og Hans Jakob Helms, i Norge Jon Michelet og Espen Haavardsholm og endelig i Sverige Kenneth Ahl, Lars Molin og K. Arne Blom. Specielt sidstnævnte har forsøgt at lægge sig tæt op ad sine landsmænd udi blotlæggelse af de socio-psykologiske faktorer bag politiopførelse og -vold.

Men stort set flød politiromanerne videre som om intet var hændt. Forfattere som John Wainwright og Reginal Hill beskriver kritisk politiets arbejde i engelske provinsbyer, uden dog – endnu i hvert fald – at tilføre genren noget synderligt nyt. Reginal Hill er dog værd at lægge mærke til, hans romaner om Inspector Pascoe synes at udvikle sig i en satirisk-samfundskritisk retning. At der i England imidlertid er ved at ske noget væsentligt indenfor genren er der tegn i sol og måne på. En kritisk tv-serie om engelsk politi blev forsøgt standset fra selveste Scotland Yards side, ligesom det traditionelle signalement af den godmodige engelske "bobby" nok bliver svært at opretholde efter optøjerne i Liverpool og Brixton i sommer. Endelig er der den amerikansk-hollandske forfatter Janwillem van de Wetering og hans romaner om politiarbejde i Amsterdam, et politiarbejde som i høj grad er præget af forfatterens egen anti-militaristiske og zen-buddhistiske holdning til livet.

Den som måske i denne sammenhæng kommer nærmest en udvidelse af genren, er sydafrikaneren James McClure og hans romaner om lov og orden i Den Sydafrikanske Republik. McClures første politiroman kom på engelsk i 1971 (HEDT SOM I HELVEDE 1975) og lancerede politimændene Kramer og Zondie, den ene hvid den anden farvet. Foruden at være spændende krimier, er romanerne rystende dokumenter om et klasse- og racedelt samfund i al sin umenneskelighed. Man skal ikke læse langt ind i forfatterskabet for at finde grunden til at McClure i dag bor i England.

McClures hvide politimand Kramer er som embedsmand stillet i en problematisk og splittet situation. Republikkens apartheidlove nægter Kramer ethvert officielt venskab med den dygtige og kloge farvede politibetjent Zondie, den eneste person som Kramer faktisk bryder sig om blandt sine calviniske og racistiske afrikanderkolleger i politiet. Gennem romanerne går det mere og mere op for Kramer, hvilket ynkværdigt system han er sat til at beskytte. Det er et meningsløst evighedsarbejde at bekæmpe kriminalitet i et kriminelt samfund. Hvilket så at sige er identisk tematik med Sjöwall & Wahlöö, men her profileret skarpere op fordi Sydafrika – hvad så end de to svenskere mener om deres fædreland – er et andet og værre samfund end Sverige.

Herhjemme har så forskellige forfattere som Poul Ørum, Torben Nielsen, Ellen og Bent Hendel og Poul Henrik Trampe skrevet i genre, uden dog at bruge denne til meget andet end at skrive traditionelle krimier, tilsat lidt samfundsdebat som sensationelle sætstykker. At forholde sig kritisk til samfund og politi er her alt for ofte en flad kliche, uden spor af analyse endsige dialektik og perspektiv. Alt for ofte synes politiromanen herhjemme både i bogform og som tv at blive forvekslet med folkekomedie, hvor den overordnede ligger i skilsmisseforhandlinger og har kondibesvær og den underordnede drikker øl af flaske i sit hjem med frikadeller på bordet og en trivelig hustru i køkkenet. Disse sidstnævnte træk menes at borge for realismen i stykke og tekst.

De senere års debat og diskussion om manderoller, mandesocialisering og om fascismen i det hele taget, synes ikke endnu rigtigt at have præget den stedlige krimi. Men med den aktuelle fokusering på dels de hyppige konfrontationer mellem borger og politi og dels på hele politiets uddannelse og rekruttering, (det sidste er påfaldende underbelyst), ville disse problemfelter og emner kunne bibringe politiromanen nye aspekter. Aspekter som måske på videre sigt kunne føre til en bredere og mere kvalificeret diskussion om politiets rolle i et moderne rets-samfund.

Mange gange formår krimien bedre og klarere end andre tekstformer på underholdende og fascinerende facon at opridse, perspektivere og diskutere politiske og sociale problemstillinger i samfundet, således at disse kan forstås i brede kredse. I sin genre fortæller politiromanen bag sin facade at spænding og kriminalitet om den offentlige ansattes og funktionærens sociale såvel som psykologiske splittelse mellem job og individ. Skal loyaliteten overfor arbejdsgiveren – staten/samfundet/systemet – altid gå forud for den ansattes egen selvstændighed og evne til kritisk tænkning og personligt engagement? Skal politimanden – d.v.s. funktionæren – altid tænke og tale i flok? Og er det muligt uden at blive skizofren, at arbejde indenfor et system, hvis mangler og overgreb oftere og oftere springer i øjnene? I Danmark med sine mange offentlige ansatte – ja med sine mange lønmodtagergrupper i det hele taget – er det spørgsmål, som berører mange lag og kredse. For politiet er det spørgsmål om at være småborger eller strømmer. Eller er der andre bud?